

se nastopajo le s pričetkom šol. leta, a v tem slučaju prosimo, naj bi se v definitivno nameščenje razpisovala šele v drugi polovici šolskega leta. Vsakdo, ki je kdaj prosil kam drugam, ve, — da je prava muka za prosilca to brezkončno čakanje na »bo« ali »ne bo«, zlasti še, če ima prosilec poleg boljše polovice še kaj tretjih, četrtih itd. pri sebi.

Voditeljska mesta po deželi pa, kjer dobi voditelj v oskrbo tudi šolski vrt, naj bi se podeljevala v nastop že s sušcem, ker — to nam bodo potrdili vsi sadjarji in ljubitelji lepih vrtov! — vrt je treba obdelati že s pomladi, ne pa avgusta.

Ako se uveljavljata navada, da se bodo podeljevala taka mesta le med velikimi počitnicami, bode s tem trpela lepota in korist šolskih vrtov pa tudi gnotno stanje tistih »srečnih«, ki bodo prevzemali prazne vrtove.

Na naslov šolskega odbora obrtno-nadaljevalnih šol v Ljubliani.

Ljubljansko učiteljsko društvo šteje letos 160 rednih članov. Dolžnost odbora je, da v smislu društvenih pravil zastopa gnotne in stanovske koristi organiziranega učiteljstva.

Svojo dolžnost za zaupanje od strani organiziranega učiteljstva izpolni odbor, ako pošlje odboru obrtno-nad. šol odgovor na sejo šolskega odbora z dne 15. januarja 1920.

Samo stališče, ki ga odbor ljublj. učit. društva zavzema nasproti odredbam, pripravam in sklepom, nanašajočim se na pouk obrtno-nad. šol, more zastopati pred organiziranim ljubljanskim učiteljstvom.

Odbor ljublj. učit. društva zanimajo pred vsem sledeče točke kot sklep odbora obrtno-nad. šol:

1. Pouk se na obrtno-nad. šolah za letos sista.

2. Honorar 50 K mesečno za tedensko uro se odkloni.

3. Pouk na obrtno-nad. šolah so nadure.

Ad 1. Ljudskošolsko učiteljstvo je že po svojem poklicu obvezno skrbeti za povzdigo omike in izobrazbe najširših mas v narodu. Posebno mu je pri srcu obrtniški naraščaj, ne samo zaradi tega, ker dviga duševno visoko stoječ obrtnik produkcijo in s tem finančno stanje države, temveč je dolžnost učiteljstva podpirati posebno one, ki se sami z lastnimi sredstvi ne morejo dvigniti na isto stopnjo splošne in strokovne naobrazbe, katero zahteva sedanji in bodoči tok časa. V tem slučaju je naraščaj vajencev po krivdi odgovornih faktorjev v prav nesrečnem položaju. Dolžnost učiteljstva je, merodajne korporacije opozoriti na hibe in napake ki jih delajo bodočemu samostojnemu obrtniku. Zahteva ljublj. učiteljstva je, da se obrtno-nad. šole gotovo otvorijo vsaj v začetku meseca oktobra 1920. Odbor obrtno-nad. šol naj preskrbi vajencem pravočasno samoučila, učila in druge potreščine; samo na ta način je mogoč reden in uspešen pouk obrtnih vajencev, ki so že dosedaj hodili okoli učiteljstva ter mu iz lastnih sredstev ponujali isti honorar, katerega zastopniki vlade, obrti in sploh celega gremija odklanjajo.

Ad 2. Ljubljansko učiteljstvo, ki je doslej poučevalo na obrtno-nad. šolah in ima praktično in teoretično znanje, je sklicalo 29. decembra 1919 sestanek. Na tem sestanku je zahtevalo minimalni honorar 50 K od 1 tedenske ure na mesec.

Tozadevna vloga je bila podana odboru obrtno-nad. šol. Odbor ljubljanskega učit. društva stoji tudi na istem stališču in povdarja, da velja tako taksirana plača samo za leto 1919/20; do prihodnjega šolskega leta se draginjske razmere javnih nastavljenecv lahko poslabšajo; s temi razmerami mora odbor obrtno-nad. šol pri proračunu za l. 1920/21 računati, ako mu je res kaj na začetku in dobrem uspehu obrtno-nad. šolstva.

Ljubljansko učiteljstvo je poučevalo pred vojno mesečno za 10—12 K. V tistih razmerah je bila to primerna plača a danes je 50 K prava bagatela in se učit. naravnost žrtvuje za uboge vajence. Iz poročila seje šolskega odbora za obrtno-nad. šole, ki je zašlo v javnost, je razvidno, da se pouk ni pričel raditega, ker učiteljstvo v svojih zahtevah pretirava. Kje je pravičnost človeške družbe? Odbor ljubljanskega učiteljskega društva vpraša vsakega člana šolskega odbora, ali opravlja svoje delo kot obrtnik, profesor, uradnik itd. danes samo s 100 % poviškem? Zakaj bi ga moral ravno učitelj in kakaj bi moral biti prodajalec kulture vedno slabše honorirana kot je prodajalec drugih življenskih potrebščin? Ako zahteva učiteljstvo zvišane prejemke na obrtno-nad. šolah, je to njegova pravica; toda ako se kdo poslužuje kake pravice,

se mu vendar ne more natveziti javno odgovornosti za stagnacijo dela! Odboru obrtno-nad. šol bode morda znano, koliko idealizma je imelo slovensko učiteljstvo v avstrijskih razmerah. Da-si je bil učitelj izmed vseh stanov vsaj slabše plačan, ni zgubil idealizma in vere v bodočnost Jugoslovanskega naroda.

Idejo troedinosti je gojilo učiteljstvo najmanj 2-3 desetletja pred razkrojem Avstrije, živahno se udeleževalo sej in sestankov v Beogradu že l. 1906; je zato nasvet nekaterih gospodov odbornikov šol. odbora, kakor: naj se tudi učiteljstvo nekoliko žrtvuje in da stori svojo dolžnost in s tem podpira stremljenje vlade in šolskih oblasti; da popusti od svojih zahtev. — precej pozno došel.

Ad 3. Poučevanje na obrtno-nadaljevalnih šolah, kjer že več let ni bilo pouka, bode zelo težavno. Posledice vojne bodo zahtevale od učitelja celega duševnega in telesnega delavca; poleg tega veliko število vajencev v vsakem razredu.

Kakor je razvidno iz poročila tamošnje seje z dne 15. januarja 1920 stoji odbor obrtno-nadaljevalnih šol na stališču, da so to nadure. Odbor ljublj. učit. društva pozna veliko učiteljstva, ki ima po več izpitov, n. pr. za obrtno-nadaljevalne šole, trgovsko-gremijske šole, rokotvorni tečaj itd. Ako hočemo takega ubogega tovariša vpreči v smislu mnenja odbora obrtno-nadaljevalnih šol za 20 K — in to na zahtevo, ker nadure je primoran imeti vsak, potem ne otvori obrtna šola v Ljubliani niti enega tečaja več za izobrazbo učiteljstva na obrtno-nadaljevalnih šolah in to radi pomanjkanja učiteljstva.

To niso tedaj nadure, ampak učiteljeva zasebna marljivost, ki je zunaj delokroga in katerega določa zakon učiteljstvu z zrelostnim in usposobljenostnim spričevalom.

Tega zakona ne bi mogla spremeniti nobena od višjega šol. sveta izsilena naredba, katero se je, kar vzame odbor ljubljanskega učit. društva z obžalovanjem na znanje hotelo usiliti ljudsko-šolskemu učiteljstvu.

Odbor ljublj. učit. društva zavrača krivdo o nerešenem vprašanju obrtno-nadaljevalnega šolstva na druge merodajne činitele in ne na delojemalca — na ljubljansko učiteljstvo. A.

Draginjske doklade upokojencem!

Z uredbo ministrskega sveta z dne 10. februarja 1920 se določajo posebne začasne draginjske doklade upokojencem, upokojenkam in njih sirotam, in sicer:

Draginjske doklade: 1. za osebe, ki spadajo pod razpredel A uredbe z dne 28. junija 1919; ako imajo največ 100 kron mesečne pokojnine, 200 kron na mesec; ako imajo več nego sto kron pa do 150 kron mesečne pokojnine, 245 kron na mesec; ako imajo več nego 150 kron pa do 250 kron mesečne pokojnine, 290 kron na mesec; ako imajo več nego 250 kron mesečne pokojnine, 320 kron na mesec.

2. Za osebe, ki spadajo pod razpredel B uredbe z dne 28. junija 1919; ako imajo največ 100 kron mesečne pokojnine, 190 kron na mesec; ako imajo več nego 100 kron pa do 150 kron mesečne pokojnine, 220 kron na mesec; ako imajo več nego 150 kron pa do 250 kron mesečne pokojnine, 250 kron na mesec; ako imajo več nego 250 kron mesečne pokojnine, 280 K na mesec.

3. Za osebe, ki se jih tiče uredba z dne 23. julija 1919; ako imajo največ 100 dinarjev mesečne pokojnine, 80 dinarjev na mesec, ako imajo več nego 100 pa do 150 dinarjev mesečne pokojnine, 100 dinarjev na mesec; ako imajo več nego 150 do 250 dinarjev mesečne pokojnine, 120 dinarjev na mesec; ako imajo več nego 250 dinarjev mesečne pokojnine, 130 dinarjev na mesec.

Rodbinske doklade: 1. Za osebe pod točko l., 1. in 2., po 30 kron za vsakega rodbinskega člana na mesec.

2. Za osebe pod točko l. 3., po 15 dinarjev za vsakega rodbinskega člana na mesec.

Sirotam brez očeta in brez matere gre dvojna otroška doklada: dosedanja in s to uredbo določena, to je skupaj 180 K.

Slovenska meščanska šola v nevarnosti?

Nakazujejo nove plače. Mimogrede omenim, da si gotovo polovica učiteljstva ni na jasnem glede vsot, ki so nakazane; posebno nerazumljive so vsote izplačane naknadno za december-januar. Po daljšem primerjanju sem dognal, da obstajajo sedaj naši prejemki iz 1. stalne plače, 2. triletnice, kdaj se te pričnejo šteti, je pa že nejasno, 3. vodstvene nagrade po znani naredbi za Slovenijo, 4. nagrad za

službovanje na meščanski šoli, 5. draginjske doklade, a ne po starem ključu, ampak enostavno iste, ki smo jih prejeli poprej.

Priznati moram, da kakšne odškodnine za stanovanja in kurjavo ne morem izslediti. So sicer v računu še velike nejasnosti, ne pripisujem pa teli kakšni morebitni nagradi, ampak silnemu naporu, ki ga je moralo dež. knjigovodstvo izvršiti v razmeroma kratkem času.

Mislil si: slab gospodar, ki prejme denar pa ga ne prešteje, slab gospodar, ki četudi vsote ne razume, molči. Ne sme biti premalo in seveda ne preveč. Zato se mi zdi, da bi ne bilo odveč, če bi recimo naše strok. tajništvo poiskalo pri viš. šol. svetu vse potrebne podatke o naših prejemkih (in tudi ev. odbitkih) z vsemi odredbami glede preračunavanja ter to objavilo v „Tovarišu“, da vsak ve pri čem je. Deželno knjigovodstvo bo itak moralo revidirati še vse pole, potrebno bo in menda tudi ne zastoj.

Toliko v splošnem. Danes me pa bolj zanima primera dohodkov ljudskošolskega učiteljstva z dohodki meščanskošolskega. Tu doženi, da ima stalni strokovni učitelj za svoje delo na meščanski šoli mesečno 50 K reci (petdeset) kron več, kakor če bi služboval na ljudski šoli, na meščansko šolo prideljeni ljudskošolski učitelj 30 K reci (trideset) kron več, in ravnatelj meščanske šole sploh niti vinarja več kakor če bi bil vodja enorazrednice.

Hm, srbski ali bolje jugoslovanski zakon res ne pozna meščanske šole, a obetali so nam, da se je bodo v Sloveniji spomnili naredbenim potom. Nič, ostalo je pri tisti dokladi mesečnih 30—50 K iz dobe, ko je prejemale meščanskošolsko učiteljstvo najmanj za en činovni razred višje prejemke. Po zakonu so nas sedaj izenačili, specialne doklade se pa vkljub temu niso zvišale. In to je krivica. Posledice te krivice bomo kmalu čutili, in žalibog jo bo čutil tudi narod sam, kajti: ta krivica naj traja le nekaj časa — pa bo naša meščanska šola — ubita. Ali naj bo to namen? Ali res ni mogoče dvigniti naših južnih bratov k sebi kvišku? Ali naj se pogreznemo mi dol samo zaradi ljube enakosti?

Meščanske šole ne bo več, ker ne bo več strokovnih učiteljev. Vemo sicer, da tiči v večini učiteljstva želja po širši izobrazbi, a s tem še ni rečeno, da se pripravljajo učiteljstvo za izpite iz te želje. Vsak ve, da se je treba učiti za izpit poleg priljubljene snovi gotovo tudi precej nepriljubljene. K temu pa je treba napora. Le pojdite in vprašajte vse tiste, ki so sedaj v meščanskošolskih tečajih, kako se kaj počutijo, če uživajo poleg resničnega užitka tudi kaj grenkobe ali ne! Le vprašajte vse tiste, ki so prideljeni meščanskim šolah, kaj porečejo ti glede dela? Tovariši in tovarišice v najlepši delavni dobi, ki imajo ljudsko šolo takorekó v mezincu, pa tičijo po cele dneve v laboratorijih, pri knjigah, pri pripravi za pouk (za 1 uro pouka povprečno najmanj 1 do 2 uri pripravé!). Res, čudovito lepo je biti meščanskošolski učitelj. Pa saj bi bilo, če bi dobil človek za ves ta trud primerno priznanje; tako pa dobi na mesec 30 K, če imaš že izpit 50 K! Bože mili! Veliko idealizma daš strokovnemu učitelju, da vztraja!

Vse pa ima svoj konec, tudi idealizem ne more biti brez mej. Zato že danes vidimo, da izstopajo posamezniki iz tečajev (čemu napor, ki ne misli dati sadu?), vidimo, da prideljenci željno gledajo nazaj na ljudsko šolo, vidimo, da stalni strokovni učitelji s prav vidnim zanimanjem zasledujejo razpise služb na ljudskih šolah, in ravnatelji? ti pa naravnost zavidajo svoje tovariše na ljudskih šolah; tam skoro povsod primerno stanovanje, vrt, enostavno delo v pisarni, — tu pa vsega tega ni, pač pa naj bi človek še jedel in spal v pisarni, da ne bi preveč zamudil. Danes je finančno vsak naučitelj na kmetih na boljšem od ravnatelja meščanske šole. Mogoče so kje izjeme — a v splošnem je to istina brez pretiravanja.

Neizogibna posledica tega mora biti, da bo upadlo tisto stremljenje navzgor, ki ga vidimo pri meščanskošolskem učiteljstvu — s tem pade seveda nivo meščanske šole — dobrega učiteljskega naraščaja ne bo — in s tem bo zadan meščanski šoli smrtni udarec. Škoda bi bilo! Mogoče se bo zdelo to komu preveč črnogledno; tega opozorim, da je tudi učitelj samo človek, in predrzno grešiti na njegov idealizem bi bila velika samoprevara, ki bi se maščevala žalibog na celokupnem narodu.

Opozoriti sem hotel na pretečo nevarnost dokler je še čas, vse, ki jim je pri srcu razvoj naroda, vse, ki morajo vedeti, da potrebujemo Slovenci posebno v da-

* Glej tozadevni članek v današnji številki! Uredn.

našnjih razmerah predvsem meščansko šolo, ker nam manjka, če se hočemo otresti tujega vpliva na vseh poljih, najbolj ravno inteligentnih strokovnih delavcev. B.

Naši novi prejemki.

1. marca t. l. je stopil naš šolski zakon tudi finančno v veljavo, namreč izplačali so nam nove prejemke s celo diferenco od 1. decembra preteklega leta naprej. Ker vlada v tem pogledu še vedno velika nejasnost, je potrebno, da stvar nekoliko pojasnimo.

Začetna plača učiteljstva z zrelostnim izpitom znaša letno 2400 dinarjev.* (Pomožno učiteljstvo brez zrelostnega izpita ima letnih 1600 dinarjev, a nima pravice do pokojnine in poviškov.)

Začetna plača se zvišava s periodičnimi poviški, ki jih je devet, in sicer prvih osem po 300 dinarjev letno, zadnji povišek znaša 200 dinarjev na leto.

Poviški (triletnice) se računaj od prvega nastopa službe naprej in se prejemajo po vsakem dokončanem 3. službenem letu. Končno plačo doseže torej učiteljska oseba po 27. službenem letu. Ta plača znaša 2400 dinarjev (temeljne začetne plače) + 2600 din. (vsi poviški) = 5000 dinarjev. Ta končna plača ostane do dovršenega 32. službenega leta, ko se more vsaka učiteljska oseba s to poslednjo plačo (5000 din.) upokojiti. Kdor služi preko 32. leta, dobiva letne nagrade 400 dinarjev, ki pa se ne šteje v pokojnino.

Voditeljske opravilne doklade in draginjske doklade ostanejo neizpremenjene in se torej izplačujejo v isti izmeri kot doslej. Mislimo, da ne bo odveč, ako se s temi še enkrat podrobneje pečamo. Opravilne doklade voditeljev znašajo za eno-, dvo- in trirazrednice letnih 300 K, za vsako vzporednico ali za vsak nadaljni razred pa po 50 K več na leto.

Draginjske doklade ostanejo stare. Zato ostanemo še nadalje, saj formalno, v poprejšnjih razredih. Tako znaša draginjska doklada v V. razredu: 450 K, v IV. razredu: 500 K, v III. razredu: 550 K in v II. razredu: 600 K mesečno. Oženjeni učitelji dobivajo poleg tega za ženo in vsakega otroka po 90 K mesečno.

Glede vpokojitve govori zakon: „Po zvršetku 32 službenih let se more učitelj (učiteljica) vpokojiti s poslednjo plačo 5000 dinarjev. Tistim, ki bodo službovali v šoli po zvršetku 32 službenih let, se bo dajalo letno doplačilo v znesku 400 din.“

Kadar stalni učitelji in stalne učiteljice dovrše deset let stalne službe, se morejo tudi vpokojiti zaradi duševne ali telesne slabosti in nesposobnosti, in tedaj dobivajo 40% sistematične plače; za vsako leto nad deset službenih let se odmerja pokojnina z 2,72%. O tem odločuje minister po zaslišanju glavnega prosvetnega sveta in na podstavi potrebnih potrdil in dokazil, ki jih pošlje šolski nadzornik.

Stalni učitelji (učiteljice), ki službujejo manj nego deset let, morejo ob boleznih od države dobiti vzdrževalnino, in sicer 30% svoje poslednje plače.

V glavnem smo podali vse, kar do loča novi zakon glede naših prejemkov. Na podlagi tega si lahko izračunaj vsakdo, koliko mu pripada na prejemkih.

A. L.:

Proti češkemu učiteljstvu.

Moravska ljudska stranka, posestrima naše SLS, je izdala okrožnico naperjeno proti svobodi češkega učiteljstva sledeče vsebine:

Kulturna obrana.

1. Če je učitelj v vaši občini samovoljno odstranil križ iz šolske sobe, potem ugotovite napreje, da li je to storil na migljaj ali željo koga drugega, n. pr. krajnega šolskega sveta, ali občine, ali kake politične stranke. Če je pa to napravil iz lastnega nagiba, naznanite to okrajnemu šolskemu svetu in povdarite, da je verouk učni predmet, ter se po naredbah ministrstva prosvete ne sme ničesar storiti, kar bi žalilo versko čustvo staršev, kakor tudi otrok; odstranitev križa iz učilnice je za katoliško deco in starše najmanj provokacija in žalitev, kajti doslej se ni nad križem nihče spodtikal. Obenem prosite, da se pobesijo križi nazaj v šolske sobe. — Če je pa storil učitelj kaj takega iz drugih nagibov, naznanite prav tako cel slučaj krajnemu ali okrajnemu šol. svetu, ali županstvu, prepis pa pošljite centrali češkoslovenske ljudske stranke. — Podpiše naj se zaupnik in nekaj staršev.

* Dinar je računati od 1. januarja 1920 nadalje po 4 K. Za december 1919 po 3,50 K.